

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

Národný inštitút vzdelávania a mládeže

ŠTÁTNY VÝCHOVNÝ PROGRAM

PRE ŠKOLSKÝ INTERNÁT

Schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
dňa 9. 12. 2022 pod číslom 2022/20021:4-A2200
s platnosťou od 1. septembra 2023

Na tvorbe Štátneho výchovného programu pre školský internát sa podieľali členovia Ústrednej komisie pre výchovu a vzdelávanie v školských výchovno-vzdelávacích zariadeniach:

- Mgr. Marek Beliansky** Základná škola s materskou školou pre deti a žiakov so sluchovým postihnutím internát, Drotárska cesta 48, Bratislava
- Zuzana Malová** Základná škola, M. R. Štefánika č.17, Žiar nad Hronom
- PaedDr. Erika Novotná, PhD.** Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta, Ul. 17. novembra č. 15, Prešov
- Mgr. Veronika Stuhlová** Stredná odborná škola Pruské, Školský internát, Pruské 294, Pruské
- PaedDr. Jana Verešová, PhD.** Národný inštitút vzdelávania a mládeže, Ševčenkova 11, Bratislava
- Mgr. Gabriela Zábušková** OZ Spoločnosť pre výchovu mimo vyučovania – vychovávateľa

OBSAH

Úvod	4
1 Ciele a poslanie výchovy.....	5
2 Formy výchovy a vzdelávania.....	6
3 Výchovný jazyk.....	6
4 Tematické oblasti výchovy.....	6
4.1 Charakteristika a ciele tematických oblastí výchovy	7
4.1.1 Komunikácia a práca s informáciami.....	7
4.1.2 Sebarozvoj a svet práce	8
4.1.3 Zdravie a subjektívna pohoda	8
4.1.4 Spoločnosť a príroda	9
4.1.5 Kultúra a umenie	10
4.1.6 Rodina a partnerské spolužitie	11

Úvod

Štátny výchovný program pre školský internát vymedzuje základné požiadavky štátu na poskytovanie výchovy a vzdelávania v školských internátoch pre deti materských škôl, žiakov základných škôl a stredných škôl.

Štátny výchovný program:

- predstavuje štátom vymedzené ciele a obsah výchovy a vzdelávania v súlade s aktuálnymi požiadavkami na zabezpečenie komplexného rozvoja osobnosti dieťaťa a žiaka s dôrazom na výchovnú činnosť,
- zohľadňuje ciele a princípy výchovy vo voľnom čase, výchovy mimo vyučovania a neformálneho vzdelávania,
- prispieva k ucelenému a vnútorne prepojenému systému vzdelávania a výchovy, čím prispieva k formovaniu osobnosti dieťaťa a žiaka a úzkej spolupráci s príslušnou školou,
- nadväzuje na výchovno-vzdelávaciu činnosť školy a úzko spolupracuje s rodinou dieťaťa a žiaka,
- je kompatibilný s cieľmi predprimárneho, základného a stredného vzdelávania, ako aj s cieľmi vzdelávacích oblastí a rešpektuje vekovú rôznorodosť detí a žiakov ubytovaných v školských internátoch pri rôznych typoch škôl,
- zdôrazňuje neformálny a demokratický prístup vo výchovno-vzdelávacom procese umožňujúci zdieľanie osobných skúseností,
- zohľadňuje potrebu pracovať s rozmanitosťou detí a žiakov, ich rôznorodým potenciálom, nadaním, talentom aj znevýhodnením na princípe inklúzie vo výchove a vzdelávaní,
- vytvára podmienky a priestor pre implementáciu podporných opatrení v podobe integrovaného systému prevencie a intervencie,
- predstavuje základný rámec pre tvorbu konkrétnych výchovných programov školských zariadení, ktoré sú prispôbené lokálnym potrebám zariadení a deťom a žiakom, ktorí ich navštevujú,
- je rámcom a východiskom pre tvorbu metodických materiálov pre školské internáty, ktoré môžu podporovať realizáciu výchovného programu školského zariadenia,
- vytvára predpoklady na autonómne plánovanie a realizáciu výchovy a vzdelávania v konkrétnych školských internátoch,
- vytvára podmienky pre uspokojovanie individuálnych potrieb a záujmov detí a žiakov prostredníctvom výchovno-vzdelávacích aktivít, vychádza zo skutočnej úrovne záujmov detí a vytvára dostatočný priestor pre individuálny prístup a ich vlastné tempo činnosti,
- vychádza z legislatívnych podmienok fungovania školských internátov a ich špecifik:
  - časová voľnosť (relatívnej neohraničenosti) dáva možnosti využitia rozmanitých foriem a metód práce,
  - činnosti je možné realizovať v rozmanitých priestoroch, čím môžu byť tieto činnosti dynamickejšie, flexibilnejšie a môžu viac podporovať tvorivosť detí a žiakov.

1 Ciele a poslanie výchovy

Poslaním výchovy v školskom internáte je poskytovanie všestrannej pomoci deťom a žiakom pri ich príprave na vyučovanie, formovanie aktívneho postoja detí a žiakov k sebazvedelávaniu a seba výchove, uspokojovanie individuálnych potrieb a záujmov. Súčasťou je rozvíjanie nadania, špecifických schopností a tvorivosti, aktívne využívanie voľného času, oddych a relaxácia. Školské internáty poskytujú priestor pre personalizáciu (objavovanie a definovanie seba), inklúziu (prijatie druhého za partnera, spoločníka a spolutvorcu) a subjektívnu pohodu (wellbeing – schopnosť rasti bez strachu a úzkosti). Podporujú rozvíjanie interpersonálnych zručností (soft skills), prehľbovanie digitálnych zručností ako súčasť rozvinutého kritického a analytického myslenia, ale aj poznanie nebezpečenstva, ktoré online prostredie prináša. Samozrejmosťou je aj spolupráca v online prostredí vyžívaním kolaboratívnych nástrojov, či funkčná práca s aplikáciami.

Ciele výchovy a vzdelávania v školskom internáte sú:

- rozvíjať spôsobilosti kľúčové pre život v 21. storočí v prepojení na ciele a profil absolventa predprimárneho, základného a stredoškolského vzdelávania,
- formovať aktívny postoj detí a žiakov k sebazvedelávaniu a seba výchove,
- rozvíjať spôsobilosti oceňovať voľný čas ako hodnotu, využívať ho zmysluplne a racionálne pre svoj rozvoj,
- rozvíjať spôsobilosti plánovať a vyberať si vhodné činnosti k participácii, k rekreácii a relaxácii,
- podporovať inkluzívny a individualizovaný (diferencovaný, personalizovaný) prístup vo výchove a vzdelávaní, v centre ktorého stojí dieťa alebo žiak, jeho osobnostný potenciál a výchovno-vzdelávacie potreby,
- podporovať podnikavosť, iniciatívnosť, tvorivosť a prirodzenú zvedavosť pri poznávaní sveta okolo seba,
- uplatňovať a chrániť práva dieťaťa v spolupráci s rodinou, zriaďovateľom a ďalšími partnermi podieľajúcimi sa na výchove,
- implementovať princípy inkluzívneho vzdelávania do výchovno-vzdelávacieho procesu,
- rozvíjať a upevňovať spôsobilosti najmä v oblastiach osobnosť, občianstvo, spolupráca, komunikácia, kreativita, kritické myslenie,
- zabezpečovať deťom a žiakom kvalifikovanú pomoc a podmienky k príprave na vyučovanie.

Ciele výchovy v školskom internáte sa naplňujú prostredníctvom okruhov činností (aktivít v režimových častiach dňa), ktorými sú odpočinkové a relaxačné činnosti, sebaobslužné činnosti, dobrovoľnícke aktivity, príprava na vyučovanie, rekreačné a záujmové činnosti.

2 Formy výchovy a vzdelávania

Výchova a vzdelávanie sa organizuje dennou formou. Forma organizácie výchovy a vzdelávania v školskom internáte v súlade s § 54 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov je týždenná.

3 Výchovný jazyk

Výchovným jazykom v školských internátoch je **štátny jazyk Slovenskej republiky – slovenský jazyk**.

V súlade s § 12 Zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako výchovno-vzdelávací jazyk v školách a školských zariadeniach je vymedzené aj používanie:

- *jazyka národnostných menšín* pre občanov patriacim k národnostným menšinám,
- *slovenský posunkový jazyk* nepočujúcim deťom a žiakom,
- *cudzieho jazyka* (bilingválne vzdelávanie) pre deti cudzincov.

V školských internátoch, v ktorých sa výchova a vzdelávanie uskutočňuje v jazyku príslušnej národnostnej menšiny, je súčasťou výchovno-vzdelávacej činnosti aj komunikácia v štátnom – slovenskom jazyku.

4 Tematické oblasti výchovy

Tematické oblasti výchovy reprezentujú odporúčaný obsah pre výchovno-vzdelávaciu a záujmovú činnosť v školskom internáte. Charakteristika a ciele tematických oblastí výchovy boli adaptované vo vzťahu k požiadavkám 21. storočia, záujmom a potrebám súčasných detí a žiakov, ako aj trendom vo svete vzdelávania (digitalizácia, informatizácia, inklúzia, diferenciacia, individualizácia a i.).

Tematické oblasti výchovy sú:

1. Komunikácia a práca s informáciami
2. Sebarozvoj a svet práce
3. Zdravie a subjektívna pohoda
4. Spoločnosť a príroda
5. Kultúra a umenie
6. Rodina a partnerské spolužitie¹

Tematické oblasti výchovy sú vzájomne prepojené, prelínajú sa a nevystupujú ako samostatné a izolované časti. Netvorí uzavretý celok, ale otvorenú obsahovú dimenziu výchovy mimo

---

¹ Uplatňuje sa výlučne v školskom internáte pri stredných školách

vyučovania a výchovy vo voľnom čase. Ich implementácia do výchovno-vzdelávacej činnosti v školskom internáte nie je podmienená striedaním všetkých oblastí počas jedného pracovného týždňa, ale je nevyhnutné zabezpečiť komplexný rozvoj osobnosti dieťaťa a žiaka vo všetkých oblastiach. Napĺňaním cieľov tematických oblastí výchovy sa školské internáty plnohodnotne podieľajú na intrapersonálnom aj interpersonálnom rozvoji detí a žiakov a ich príprave na život.

4.1 Charakteristika a ciele tematických oblastí výchovy

4.1.1 Komunikácia a práca s informáciami

Charakteristika (opis) tematickej oblasti výchovy

Verbálna a neverbálna komunikácia, virtuálna komunikácia, efektívna komunikácia, budovanie digitálnej stopy. Riešenie konfliktov, aktívne počúvanie, prezentačné zručnosti. Kritické myslenie, riešenie problémov, vyhľadávanie a detekovanie informácií (fakty, argumenty, názor, pocit, hoax), objektivita a subjektivita interpretácií, komparácia informácií, overovanie informácií. Čitateľská, matematická a digitálna gramotnosť.

	<i>Ciele tematickej oblasti výchovy</i> <i>Komunikácia a práca s informáciami</i>
1.	Vyjadrovať svoje myšlienky v materinskom aj cudzom jazyku, pracovať s knihou, tvoriť texty rôznych štýlov, tvoriť vlastné texty, pochopiť funkcie písanej reči a porozumieť významu textu.
2.	Kultivovať zručnosti komunikácie využívaním všetkých dostupných foriem komunikácie ako verbálnej, neverbálnej, komunikácie činom, partnerskej komunikácie, online komunikácie.
3.	Aplikovať informatickú kultúru založenú na rešpektovaní právnych a etických zásad používania IKT a mediálnych produktov.
4.	Orientovať sa vo svete "Internet vecí".
5.	Používať kritické myslenie pri práci s informáciami získavanými z rôznych zdrojov a z internetu. Spolupracovať v online prostredí využívaním kolaboratívnych nástrojov a funkčnou prácou s aplikáciami.
6.	Upevňovať vlastné prezentačné zručnosti cez rozvíjanie komunikačných zručností a zručností diskutovať a obhajovať vlastné názory.
7.	Rozvíjať jazykové a komunikačné zručnosti s ohľadom na čistotu jazykového prejavu, rozvoja slovnej zásoby a gramatickej správnosti vyjadrovania.
8.	Využívať matematické myslenie, logické operácie pri práci s IKT.

4.1.2 Sebarozvoj a svet práce

Charakteristika (opis) tematickej oblasti výchovy

Personalizácia – priestor pre objavovanie a definovanie seba. Sebadôvera, sebapoznávanie – kto som, kým sa chcem stať, o čom snívam. Time manažment, sebadisciplína, pevná vôľa. Budovanie „mojej značky“ – prezentovanie seba. Soft skills – tímová spolupráca, kooperácia, asertivita, tvorivé myslenie, empatia.

Riešenie konfliktov, správne rozhodovanie sa, vyjednávanie, atraktivita povolání, nové pracovné pozície, digitalizácia a informatizácia.

Ciele tematickej oblasti výchovy	
Sebarozvoj a svet práce	
1.	Využívať experimentovanie a bádanie v praktickom živote a štúdiu.
2.	Prejavovať podnikavosť, iniciatívnosť, tvorivosť a finančnú gramotnosť pri úspešnom zapájaní sa do bežného života.
3.	Orientovať sa na pracovnom trhu a uvedomovať si význam celoživotného vzdelávania.
4.	Aplikovať metakognitívne stratégie pri postupoch vlastného učenia sa.
5.	Prejavovať záujem o dobrovoľnícku prácu.
6.	Využívať vlastné záujmy na podporu sebarealizácie a voľby povolania.
7.	Používať zručnosti kooperácie a spolupráce pri spoločných voľnočasových aktivitách.

4.1.3 Zdravie a subjektívna pohoda

Charakteristika (opis) tematickej oblasti výchovy

Fyzické zdravie, duševné zdravie, zdravý životný štýl, životospráva, šport, cvičenie, režim dňa. Motivácia, aspirácie, túžby. Postoje, názory. Sila prítomného okamihu, prežívanie svojej pozície – člena tímu, skupiny ako súčasť rastu, života.

Subjektívna pohoda (wellbeing) ako schopnosť rastu bez strachu, úzkosti, nežit' v obrane. Pociť šťastia – čo ma robí šťastným, čo mi prináša radosť. Pociť spokojnosti – zmysel života. Skutočný život a virtuálna realita.

	<p>Ciele tematickej oblasti výchovy</p> <p>Zdravie a subjektívna pohoda</p>
1.	Uplatňovať zásady zdravého životného štýlu, kontrolovať a regulovať svoje správanie v otázkach zodpovednosti za vlastné zdravie.
2.	Zapájať sa do realizácie aktivít na podporu telesného a duševného zdravia, aktívneho oddychu a relaxácie.
3.	Uplatňovať zručnosti kooperácie a spolupráce ako člen tímu, sociálnej skupiny.
4.	Zvyšovať informovanosť o negatívnom vplyve užívania návykových látok na kvalitu života a zdravie človeka.
5.	Zvyšovať úroveň svojej emocionálnej inteligencie uplatňovaním zručností empatie, aktívneho počúvania, ovládania svojich kladných aj záporných emócií.
6.	Formovať zdravý sebaobraz a zodpovedný vzťah k svojmu telu, k sebe samému a k iným ľuďom.
7.	Upevňovať vlastnú prosociálnosť vo vzťahu k spolužiakom, rodičom, učiteľom, vychovávateľom a ďalším aktérom výchovno-vzdelávacieho procesu.
8.	Mať pozitívny vzťah k pohybovým aktivitám a športu s ich pravidelným začlenením do denného režimu.
9.	Získať správne držanie tela a kultivovaný pohybový prejav.

4.1.4 Spoločnosť a príroda

Charakteristika (opis) tematickej oblasti výchovy

Hodnoty v spoločnosti, sloboda, demokracia, práva a povinnosti. Ľudské práva. Sociálne znevýhodnené (vylúčené skupiny) skupiny. Inkluzívny prístup k životu – prijatie druhého za partnera, spoločníka, spolutvorcu.

Medzil'udské vzťahy, tolerancia, akceptácia, rešpektovanie, dialóg, konsenzus, kompromis, lojalita. Trvalo udržateľný rozvoj. Globálne problémy ľudstva.

	<p>Ciele tematickej oblasti výchovy</p> <p>Spoločnosť a príroda</p>
1.	Utvrďovať etické správanie, prijímanie odlišnosti, občianske postoje a zručnosti ako trvalé aspekty občianskej spoločnosti.

2.	Spolupodieľať sa na živote v skupine.
3.	Obmedzovať ovplyvniteľnosť aktívnymi skupinami spochybňujúcimi demokratické hodnoty.
4.	Aplikovať prírodovedné vedomosti a formulovať argumenty na podporu rozhodnutí a odporúčaní súvisiacich s osobnými, spoločenskými, alebo globálnymi situáciami.
5.	Demonštrovať zásady environmentálneho prístupu k životnému prostrediu.
6.	Upevňovať poznanie a aplikáciu spoločenských, kultúrnych a právnych noriem v správaní voči okoliu.
7.	Predchádzať vplyvu sociálno-patologických javov, prevziať zodpovednosť za svoje konanie.

4.1.5 Kultúra a umenie

Charakteristika (opis) tematickej oblasti výchovy

Kultúrne dedičstvá – tradície, zvyky, obyčaje. Rozmanitosť a vplyv iných kultúr. Národná hrdosť, vlastenectvo. Slovensko – moja krajina. Náboženstvá. Národnostné menšiny. Umenie – výtvarné, hudobné, literárno-dramatické. Sebavyjadrenie cez umenie.

	<p>Ciele tematickej oblasti výchovy</p> <p>Kultúra a umenie</p>
1.	Aplikovať podnety moderného výtvarného umenia, podnety inšpirované dejinami umenia, podnety architektúry, podnety fotografie, podnety videa a filmu, podnety elektronických médií, podnety dizajnu a remesiel, podnety speváckej a inštrumentálnej činnosti, podnety iných oblastí poznávania sveta pri vlastnom experimentovaní, rozvíjaní tvorivosti a kreativity postavených na vlastnom zážitku a skúsenosti.
2.	Nadobudnúť interkultúrne spôsobilosti a uvedomovať si vzájomný vplyv rôznych kultúr na Slovensku v kontexte histórie a súčasnosti.
3.	Využívať rôzne formy umenia (hudobné, výtvarné, dramatické, tanečné, pohybové a pod.) na vlastné sebavyjadrenie, originálne reflexie skutočnosti, rozvoj vizuálnej gramotnosti, schopnosti kritického čítania a interpretácie.
4.	Prejavovať vzťah k ľudovým tradíciám, ochrane a poznávaniu kultúrneho dedičstva, poznávaniu kultúrnych hodnôt umenia a širokých kultúrnych kontextov a tradícií.
5.	Využívať pri komunikácii a interakcii s ľuďmi poznatky o kultúrach, náboženstve a tradíciách národnostných menšín žijúcich na Slovensku.

6.	Vnímať umenie a kultúru na základe súčasných kultúrnych procesov a aktuálnych problémov, chápať význam estetických faktorov a estetickej činnosti v každodennom živote, význam umenia v živote jednotlivca a spoločnosti.
7.	Využívať aktivity múzeí, galérií a divadiel pre zmysluplné využívanie voľného času, možnosť vlastného vzdelávania a aktívny oddych.

4.1.6 Rodina a partnerské spolužitie¹

Charakteristika (opis) tematickej oblasti výchovy

Hodnota rodiny. Zdravé vzťahy – vzťahy v rodine, priateľstve, partnerskom spolužití, zdravé sexuálne vzťahy. Intimita, dôvera a porozumenie druhému človeku. Hodnoty, ktoré ovplyvňujú kultúru vzťahov a sexuality. Pozitívny a negatívny vplyv rovesníckych skupín na rozhodnutia a správanie súvisiace so vzťahmi a sexualitou. Dôležitosť telesnej integrity, súhlasu a rešpektu v intímnych vzťahoch.

Starostlivosť o zdravie svojho tela a o budovanie pozitívneho a zdravého sebaobrazu. Sexuálne prenosné infekcie a choroby, bezpečné spôsoby ochrany pred nimi; rôzne antikoncepčné metódy a možnosti ich komunikácie pri plánovaní rodičovstva. Sexuálne násilie a bezpečnosť – rôzne formy sexuálneho násillia, bezpečnosť v offline a online priestore. Vhodné a nevhodné sexuálne obsahy v médiách a ich vplyvy na sebaobraz a vzťahy.

Ciele tematickej oblasti výchovy	
Rodina a partnerské spolužitie	
1.	Chápať význam a hodnotu rodiny a priateľstva a podporovať kultúru zdravých vzťahov v rodine, priateľstve a partnerskom spolužití.
2.	Rozvíjať základné zručnosti umožňujúce slobodne, bezpečne a zodpovedne sa rozhodovať a konať vo svojich vzťahoch v rôznych vývinových etapách dospievania.
3.	Rozpoznať hranice svojich (a všeobecne ľudských) práv vo vzájomných vzťahoch, vrátane intímnych, a v kontexte reprodukčného a sexuálneho zdravia.
4.	Formovať zdravý sebaobraz a zodpovedný vzťah k svojmu telu, k sebe samému a k iným ľuďom.
5.	Kriticky vnímať a hodnotiť komerčnú podobu sexuality v médiách.
6.	Poznať a využívať nástroje prevencie sexuálneho zneužívania a sexualizovaného násillia.
7.	Orientovať sa v službách pomoci, poradenstva a podpory v oblasti intimity, duševného a telesného stavu.